

Relations - Current Issues of World Economy and Politics. Smolenice, 30 November – 01 November 2017. Smolenice: University of Economics in Bratislava. pp. 33-43.

3. Peleckis K., Peleekiene V., Lace N., Polajeva T., Nedelko Z., Potocan V. In: 16th International Scientific Conference on Globalization and its Socio-Economic Consequences. Rajecke Teplice, 05-06 October 2016. Rajecke Teplice: University of Žilina. pp. 1649-1656.

4. Ondruska T., Pastoráková E., Brokesová Z. Determinants of the Insurance Consumption: Theoretical Approach. In: 8th International Scientific Conference on Managing and Modelling of Financial Risks. Ostrava, 05-06 September 2016. Ostrava: VSB - Technical University of Ostrava. pp. 717-726.

Одержано 10.11.2023

УДК 342.951+351.82

Юлія Михайлівна КРЕТ,

*аспірантка кафедри правового забезпечення підприємницької
діяльності та фінансової безпеки факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ*

ФІНАНСОВО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЯК НАПРЯМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО СУВЕРЕНІТЕТУ УКРАЇНИ

В умовах воєнного стану в Україні цілісність та суверенітет держави залежить від низки складових, зокрема і від забезпечення матеріальних, духовних та інших потреб військовослужбовців, від їх стабільного фінансування. Реалізація фінансово-правового захисту військовослужбовців відбувається, як шляхом здійснення заходів з матеріального забезпечення соціальних гарантій захисту їх конституційних прав, як громадян, так і шляхом забезпечення соціальних прав, що надає держава, з врахуванням особливостей їх діяльності та правового статусу, враховуючи особливий характер їх служби – Захист Вітчизни. Соціальний захист військовослужбовців – це функція держави, яка, як встановлює закон: «спрямована на встановлення системи правових і соціальних гарантій, що забезпечують реалізацію конституційних прав і свобод, задоволення матеріальних і духовних потреб військовослужбовців відповідно до особливого виду їх службової діяльності, статусу в суспільстві, підтримання соціальної стабільності у військовому середовищі» (ст. 1 «Соціальний захист військовослужбовців») [1].

На відміну від соціального захисту, що має адресний характер, фінансово-правовий захист не обмежується наданням грошової допомоги матеріально не захищеним особам, оскільки військовослужбовці, відповідно до закону, мають грошове, продовольче, речове та інше забезпечення. Гарантовані державою права та свободи громадян України розповсюджуються на військовослужбовців, проте врахування особливостей їх діяльності позначається на потребі встановлення особливих видів соціального забезпечення. Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» визначає: «У зв'язку з особливим характером військової служби, яка пов'язана із захистом Вітчизни, військовослужбовцям надаються визначені законом пільги, гарантії та компенсації» [1].

Таким чином, фінансово-правовий захист, як напрям діяльності держави, направлений на матеріальне забезпечення всього комплексу заходів з соціальної політики держави. Система фінансово-правового захисту військовослужбовців передбачає, як соціальні гарантії та допомоги, що визначені для всіх громадян України, та її особливі їх види, що пов'язані з специфікою діяльності. Однак, реалізація завдань по соціальному захисту та соціальному забезпеченні військовослужбовців наштовхується на їх фінансування, тобто потребує удосконалення відносин з фінансово-правового захисту. Законодавство

України щодо фінансування соціальних прав військовослужбовців, як і інших особливо вразливих категорій громадян, а саме ветеранів та учасників бойових дій, осіб, які постраждали від Чорнобильської АЕС, інвалідів, внутрішньо перемішених осіб, правоохоронців тощо, не реалізується, в наслідок розбіжностей між визначеними видами соціальних виплат і джерелами їх фінансування. Колізії, неточності та розбіжності у чинному законодавстві щодо фінансування соціальної політики ставлять перешкоди реалізації відносин з фінансово-правового захисту, що потребує удосконалення чинного законодавства.

У період з 2014 року по 2019 роки в Україні (до початку пандемії та введення воєнного стану) вчені відмічають збільшення видатків державного та місцевих бюджетів на соціальне забезпечення, при наявності низки проблем, які значно погіршують надання потрібних коштів, а саме – варіативність у фінансуванні бюджетних програм соціального захисту, надмірна централізація фінансових ресурсів, які направляються на соціальний захист, обмежені можливості місцевих бюджетів щодо фінансування соціального захисту, недоліки пенсійної системи, політизація соціальної сфери та інші [2, с. 182].

Видатки Державного бюджету України 2023 складають 2 трлн. 640 млрд. грн., з яких: загальний фонд – 2 трлн. 312 млрд. грн, спеціальний фонд – 328 млрд. гривень. На національну безпеку і оборону виділяється близько 50 % всього бюджету, що складає 1 трлн. 141 млрд. грн. або 18,2 % валового внутрішнього продукту [3]. Серед інших пріоритетів фінансування, бюджетом встановлено кошти на: соціальний захист та соціальне забезпечення - 447,6 млрд. грн., підтримку ветеранів – 6, 8 млрд. грн., освіту – 156, млрд. грн., охорону здоров'я – 176, 1 млрд. грн. [4]. Отже, фінансування закладів соціальної сфери та їх послуг, як для всіх громадян так і військовослужбовців передбачено в Державному бюджеті, проте фінансова спроможність даної сфери залишається поки незадовільною.

Отже, фінансово-правовий захист потребує більш точного обґрунтування завдань соціальної політики держави щодо спрямування бюджетних видатків на пріоритетні потреби та побудови відповідної сучасної системи соціального захисту. Оскільки структура бюджетних видатків визначається нормами щорічного Закону України про Державний бюджет, потребують удосконалення бюджетні повноваження учасників бюджетного процесу на стадії формування бюджетних коштів.

Висновки. Актуальним є реформування системи фінансово-правового захисту військовослужбовців, оскільки у чинному фінансовому законодавстві притаманні колізії та розбіжності, що на практиці наражається на недостатність фінансування заходів соціального захисту та вирішується у численних судових засіданнях, а також у відсутності процесуально-правових питань доступності та зручності в отриманні грошей військовослужбовцями.

Список бібліографічних посилань

1. Про соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України № 2011-XII від 20.12.1991. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>
2. Кіріленко О.П., Огінська А. Ю. Фінансування соціального захисту населення в Україні: тенденції та перспективи. *Інноваційна економіка*. 2018. № 1-2 (73). с. 175-182. URL: <http://inneco.org/index.php/inneco.ua/article/view/248/310>
3. Держбюджет-2023 — що ховається в головному кошторисі країни на наступний рік. Сайт : Портал «Бухгалтерія для бюджету та ОМС». URL: <https://oblikbudget.com.ua/news/59050-derzhbyudzheth-2023-shcho-khovaetsya-v-golovnomu-koshtorisi-kraini-na-nastupniy-rik>
4. Основні параметри Державного бюджету України на 2023 рік. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: https://mof.gov.ua/uk/budget_2023-582

Одержано 09.11.2023